

## ברכת שופר במבצעים

### שוע"ר סי' קכד

א לאחר שסיימו הצבור תפלתם יחזור ש"ץ התפלה בקול רם, שאם יש מי שאינו יודע להתפלל ישמע כל התפלה מהש"ץ ויוצא, אבל הבקי אינו יוצא ידי חובתו בתפלת ש"ץ.

### שוע"ר סי' קסז

כג מי שאינו אוכל אינו יכול לברך המוציא האוכלין ידי חובתו, אפילו אינו יודעין לברך לעצמן, כיון שהוא אינו מחויב בברכה זו, וכל שאינו מחויב בדבר אינו מוציא אחרים ידי חובתו. שברכת הנהנין אינה דומה לברכת המצות, שאף מי שאינו מחויב בדבר מפני שכבר יצא ידי חובתו יכול לברך למי שעדיין לא יצא ואינו יודע לברך לעצמו, כגון לקדש קידוש היום לנשים ועמי הארץ, לפי שבמצות שהן חובה כל ישראל ערבים זה בזה, וגם הוא נקרא מחויב בדבר כשחבירו לא יצא ידי חובתו עדיין, משא"כ בברכות הנהנין שאף שהן חובה על הנהנה, מכל מקום בידו שלא ליהנות ושלא לברך, לפיכך אין אחר שאין נהנה נקרא מחויב בדבר הברכה זו, שזה צריך לברך על מה שחפץ ליהנות...

וכל זה לגדול שאינו יודע לברך אבל לקטנים רשאי לברך כל ברכת הנהנין כדי לחנכן במצות, ואפילו אין חינוכם מוטל עליו כגון שאינן מבני ביתו.

### שוע"ר סי' קפה

ד בעל הבית שאוכל עם בניו הקטנים שהגיעו לחינוך ברכת המזון ואינן יודעים לברך, או עם אשתו שאינה יודעת לברך, צריך לברך בקול רם כדי שישמעו ויצאו ידי חובתן.

### שוע"ר סי' קצ

ה להטעים לתינוק גדול קצת שהגיע לכלל חינוך ברכת הנהנין, כדי שיוכל לברך ברכת היין ולא תהא ברכתו לבטלה, מפני שהתינוק שומעה ממנו ומברך ושותה, משא"כ אם יטעים לקטן שלא הגיע לחינוך ... רשאי הוא להטעים לגדול שיברך בעצמו ברכת היין.

### שוע"ר סי' ריג

ו אם כל אחד עושה מצוה בפני עצמו, אף שכולן מצוה אחת, כגון שכל אחד מתעטף בציצית או לובש תפילין, הרשות בידם אם רצו אחד מברך לכולם, כדי לקיים ברב עם הדרת מלך. ואם רצו כל אחד מברך לעצמו ... ראוי יותר שיקיים כל אחד ואחד בעצמו מצות הברכה משיקיימנה ע"י שליח ... [אבל] כשכולם מקיימים המצוה ביחד, כגון שמיעת קול שופר או מגילה, מצוה שאחד מברך לכולם, בין התוקע או הקורא בין אחד מן השומעים, וכן אם יושבים בסוכה אחת. אבל אם רצו לקיים כל אחד המצוה בפני עצמו ולברך לעצמן הרשות בידם, כגון שיקרא כל אחד המגילה לעצמו אם אין שם עשרה, או שיתקע לעצמו. ומכל מקום טוב שיקרא אחד לכולם לקיים ברב עם הדרת מלך, אע"פ שאין חיוב בדבר, שאין לחייב אדם שיקיים המצוה המוטלת עליו ע"י שליח כשיכול לקיימה בעצמו. וכן בקידוש והבדלה וכל כיוצא בהן.

### שוע"ר סי' רטו

ז מותר ללמד לתינוק הברכות כתקונן, אפילו שלא בזמן, ואע"פ שהם לבטלה בשעת הלימוד, אע"פ שאסור לגדול המתלמד.

### שוע"ר סי' רסט

ח המקדש בבית הכנסת אסור לו לטעום מהכוס, שהרי הוא אינו יוצא בקידוש זה, ואסור לטעום כלום קודם קידוש. אלא כיצד יעשה שלא תהא ברכת בורא פרי הגפן לבטלה יטעים מהכוס לקטן שהגיע לחינוך והקטן ישמע הברכה ממנו ויוצא בה ידי חובתו ונמצא שלא בירך לבטלה.

### שוע"ר סי' רעג

ט יכול אדם לקדש לאחרים אע"פ שאינו אוכל עמהם, ואין בזה משום קידוש שלא במקום סעודה, כיון שלהשומעים היוצאים ידי חובתן הוא מקום סעודה. ומכל מקום כיון שהוא אינו יוצא ידי חובתו בקידוש זה ... אין לו לקדש לאחרים לכתחלה אלא אם כן הם אינם יודעים לקדש בעצמם.

### שוע"ר סי' רצו

יז (ש"ץ המבדיל בבית הכנסת אף שנתכוין לצאת ידי חובתו, וכן אחרים ששמעו ונתכוונו לצאת ידי חובתם, יכולים לחזור ולהבדיל בבתייהם להוציא בני ביתם הקטנים שלא היו בבית הכנסת, אבל הגדולים שלא היו בבית הכנסת, הואיל והם יכולים להבדיל בעצמם אין למי שיצא כבר ידי חובתו להבדיל להם אלא יבדילו בעצמם.

אבל) מי שנתכוין שלא לצאת ידי חובתו בהבדלה שבבית הכנסת, אף הש"ץ עצמו שנתכוין שלא לצאת ידי חובה בהבדלתו, צריך לחזור ולהבדיל בביתו.

### **שוע"ר סי' תפד**

ד ואם הם אינן יודעין לברך ברכת המזון יקרא הוא עמהם כל ברכת המזון מלה במלה, ואינו כמברך לבטלה כיון שהן עונין אחריו כל מלה ומלה, והרי הוא כמקרא את הקטן ומלמדו ברכת המזון אחר אכילתו.

### **שוע"ר סי' תקפה**

ה אחד התוקע לעצמו, ואחד מי שיצא ידי חובתו ותוקע להוציא אחרים ידי חובתן מברך שתי ברכות אלו. במה דברים אמורים כשאין השומע יודע לברך, אבל אם הוא יודע לברך יברך בעצמו, ולא ישמע ממני שכבר יצא ידי חובתו כמו שנתבאר בסי' רע"ג ע"ש.

### **שוע"ר סי' תקפח**

ו אם התוקע הוא פטור ממצוה זו אינו מוציא אחרים ידי חובתן בתקיעתו.

### **שוע"ר סי' תקפט**

ב אע"פ שהנשים פטורות מכל מקום אם רצו לתקוע בעצמן הרשות בידן, ואע"פ שהתקיעה ביום טוב בחנם אסורה מדברי סופרים מכל מקום כדי לעשות נחת רוח לנשים התירו להן איסור קל כזה, שאין בו אפילו משום שבות גמור אלא משום עובדין דחול ... וכבר נתבאר בסי' י"ז [ז] דנהגו הנשים לברך על כל מצות עשה שהזמן גרמא, על כן גם כאן יברכו הנשים לעצמן. אבל אנשים לא יברכו להן אם כבר יצאו ידי חובתם ואינן תוקעים רק בשביל הנשים, לפי שהיא ברכה לבטלה, שהרי הנשים בעצמן אינן חייבות בברכה זו שיברך זה להוציאן ידי חובתן בברכה זו, אלא שלהן בעצמן הרשות בידן לברך מטעם שנתבאר שם אבל אחר למה יברך בחנם.

והרוצה לתקוע לנשים ולברך להן יתקע להן קודם שישמע התקיעות בבית הכנסת, או שיכוין בלבו שלא לצאת ידי חובתו בתקיעות של בית הכנסת, דאז יכול לברך בשביל עצמו שעדיין לא יצא ידי חובתו.

### **אגרות קודש ח"ג אגרת תקג**

כשמלמדים לתלמידים בני חיובי הברכות וכיו"ב - אם מותר לבטא האזכרות בעת הלימוד, גם שלא בעת החיוב? ... מפורש הדבר לאיסור ... **והטעם** בזה י"ל, דכיון דאפשר ללמדו בעת החיוב, אין לעשות זה, עכ"פ מדרבנן, בזמן הפטור, משא"כ קטן **דבכל עת** פטור הוא ... כן אפ"ל ודוחק קצת.